

Дакопкі — ня фэст, а факт: на гэты год — з бульбай. І так — з году ў год, стагодзьдзе за стагодзьдзем.

Даляр

Алена Ціхановіч

За 20 кілямэтраў ад славутага чэскага курорту Карлавы Вары ляжыць мястэчка Яхімаў. Звычайнае правінцыйнае чэскае мястэчка, з касьцёлам, парай „піўніц“ і кавярняў, старымі дамкамі.

За нямецкімі часамі гэтае малое места называлася Яхімсталь. Тут у 1518 годзе была адбітая першая партыя высакапробных срэбных нямецкіх „*яхімсталераў*“. Яны хутка набылі папулярнасьць па ўсёй Эўропе, сталі ўзорам для біцьця манэтаў у іншых дзяржавах. Заскладаная назва скарацілася, і ў розных краінах сьвету яна зьведала невялікія мадыфікацыі — у Скандынавіі стаў вядомы *далер*, у Гішпаніі — *далера*, у Вялікім Княстве Літоўскім — *талер*, у Ангельшчыне — *долар*. Такім чынам, словы *даляр* і *талер* — аднаго кораня.

Талеры прыйшлі ў Беларусь у XVI стагодзьдзі, а ў XX-ым, абярнуўшыся па сьвеце, вярнуліся *далярамі*. Першыя *даляры* зараблялі й прывозілі з Амэрыкі эканамічныя эмігранты: у даваеннай Заходняй Беларусі на іх яшчэ можна было купіць зямлю. Потым для *даляраў* была адведзеная выключна запаведная гандлёвая тэрыторыя „Бязозак“. За незаконныя валютныя апэрацыі саджалі. Законапаслухмяныя грамадзяне баяліся *даляра* ня менш, як антысавецкай літаратуры. І толькі калі рублёвыя зьберажэньні пачалі ператварацца ў дым, калі абясцэнілася золата, амаль усе ўнівэрсальныя функцыі зьберажэньня, назапашваньня і гандлю перанесліся на *даляр*. Зьявілася новая прафэсія валютнага мянялы ці валютчыка.

Паколькі ў апошнія гады стагодзьдзя *даляры* ходзяць паміж грамадзянамі і ў эканоміцы толькі пад прылаўкам, само слова стала таксама як бы невымаўляльным: яго раець не гаварыць праз тэлефон ці на базары. Быў выпадак, калі адну з гандлярак стадыёну „Дынама“ цалкам распранулі міліцыянты — каб знайсці ў яе забароненыя *даляры*. Таму гэтае слова набыло шмат сынонімаў — зялёныя, баксы, умоўныя адзінкі.

Даміно

Сяржук Сокалаў-Воюш

Даміно. Гульня. Найбольш папулярная ў гарадзкіх дварах, у заводзкіх бытоўках. Можна гуляць на два канцы, а можна і на чатыры. Той, хто прайграў, — казёл. Той, хто выйграў, мусіў бы быць даміно, але... Гэткае азначэньне ў нас не прыжылося...

Слова „*даміно*“ паходзіць ад лацінскага выразу „*benedicamus Domino*“, „славім Пана“ з каталіцкай літургіі. Словам „*даміно*“ спачатку называлі накідку з капюшонам, якія насілі ўзімку ксяндзы. Па іх колеры сталі называць костачкі для гульні.

У нас *дамінавалі* партыя, ідэалёгія, КГБ, генэральныя сакратары... Леанід Брэжнеў любіў *даміно*. Ён забіваў „казла“ разам са сваімі ахоўнікамі. Як